

Uwarunkowania, znaczenie i kierunki rozwoju statystyki regionalnej

Dominika Rogalińska

Dyrektor Departamentu Badań Regionalnych i Środowiska GUS

Konferencja Statystyka – Wiedza – Rozwój
Łódź, 17-18 października 2013 r.

Plan

1. Przestrzeń, przedmiot i podmiot badań regionalnych
2. Monitoring – nowoczesne narzędzie zarządzania rozwojem
3. Kierunki rozwoju statystyki regionalnej

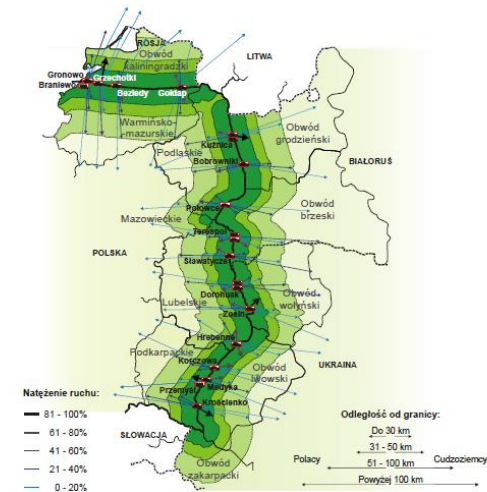
PRZESTRZEŃ, PRZEDMIOT I PODMIOT BADAŃ REGIONALNYCH

- Regiony administracyjne zgodnie z rejestrem TERYT
  - gminy
  - powiaty i miasta na prawach powiatu
  - województwa
- Regiony statystyczne:
  - Klasyfikacja NUTS/Nomenklatura NTS (podregiony, regiony)
  - Miejscowości statystyczne
  - Rejony statystyczne i obwody spisowe
  - Podział miasto/wieś wg TERYT
  - Podział na obszary słabo/gęsto zaludnione i pośrednie wg klasyfikacji DEGURBA
  - Obszary metropolitalne

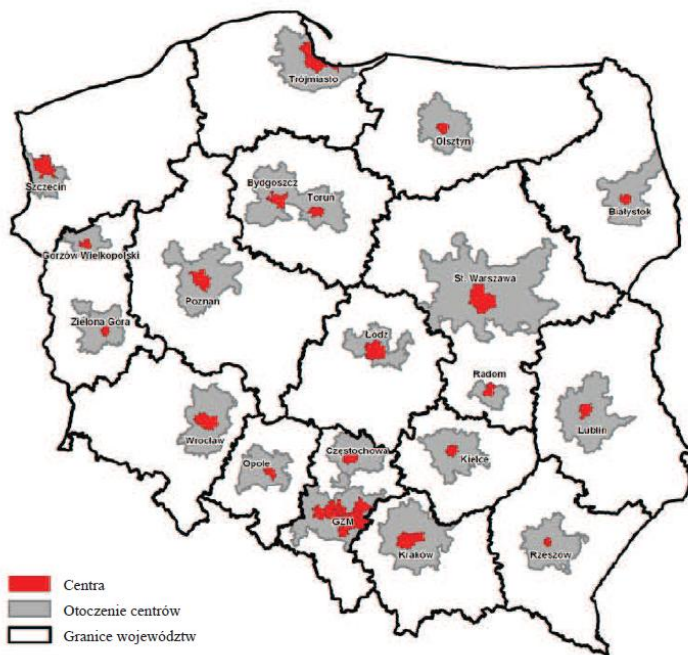
Trendy w statystyce regionalnej – obszary funkcjonalne

- Aglomeracje miejskie/obszary metropolitalne
ważna rola miast w polityce regionalnej (motory wzrostu); potrzeba monitorowania oraz analizowania jakości życia w miastach, rozpoznania i przeciwdziałania negatywnym trendom
- Obszary wiejskie
pełnią wiele funkcji w sferze konsumpcji, produkcji (rolniczej i pozarolniczej), jak i dostarczania dóbr publicznych
- Obszary transgraniczne
wzrost znaczenia w dobie integracji europejskiej (wzmacnianie współpracy), zewnętrzna granica UE, regiony peryferyjne jak przedmiot zainteresowania polityki regionalnej
- Obszary rynków pracy
- Inne

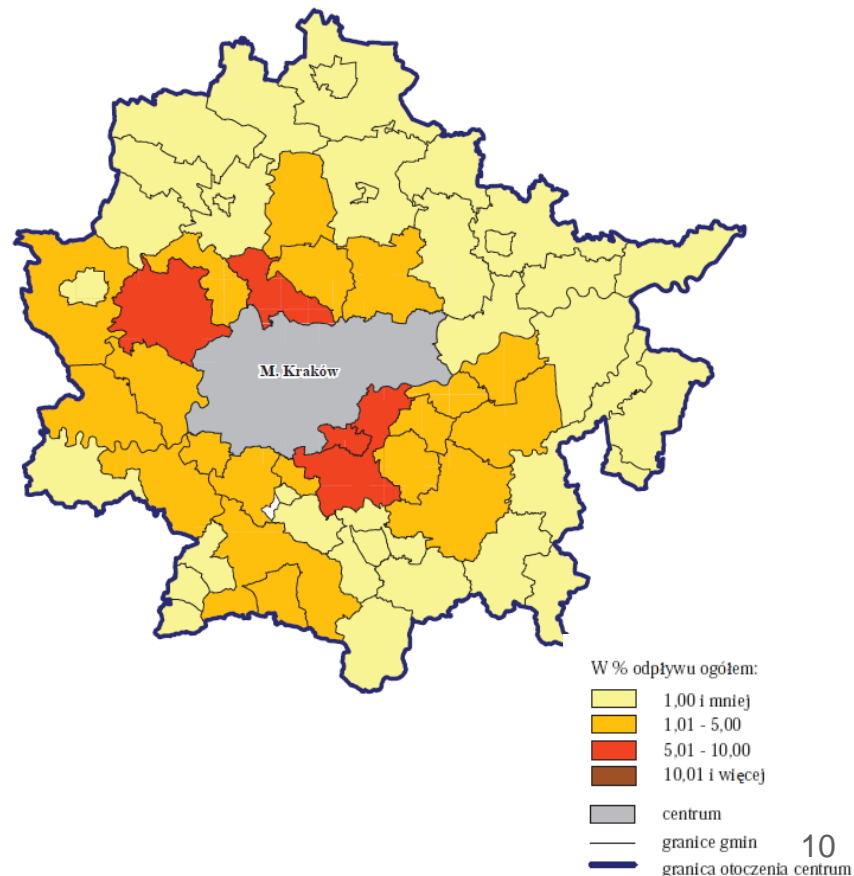
Mapa 1. Delimitacja obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca zamieszkania Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2012 r.

Ryc. 7. Funkcjonalne obszary miejskie według województw

RYC. 6.5. ODPIYW LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY Z KRAKOWA DO GMIN OTOCZENIA W LATACH 2001-2010

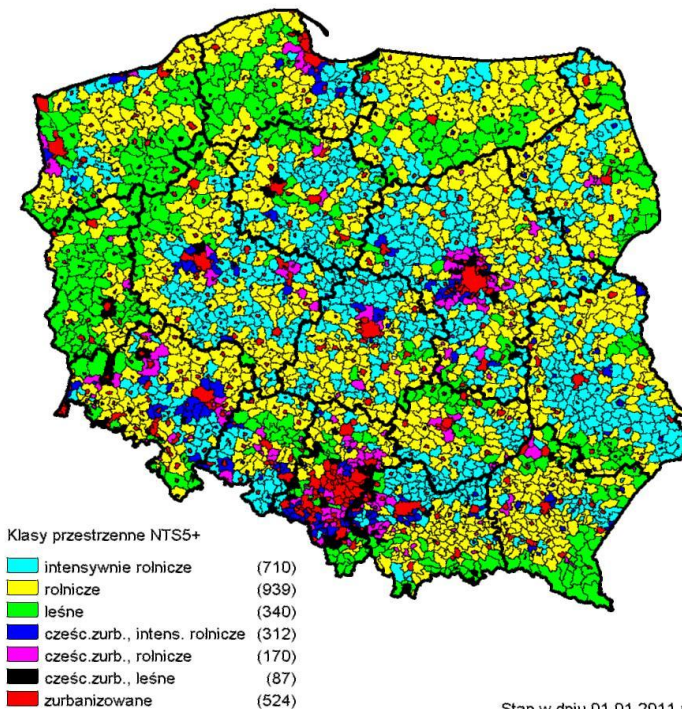

Miasta w liczbach 2010

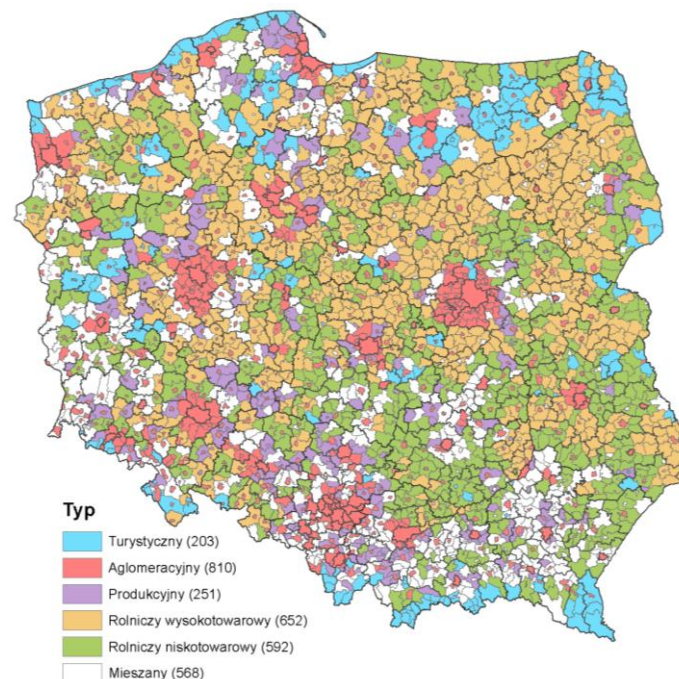
- Typologia gmin – stworzenie standardu podziału gmin uwzględniającego współczesne przemiany

Klasyfikacja przestrzenna

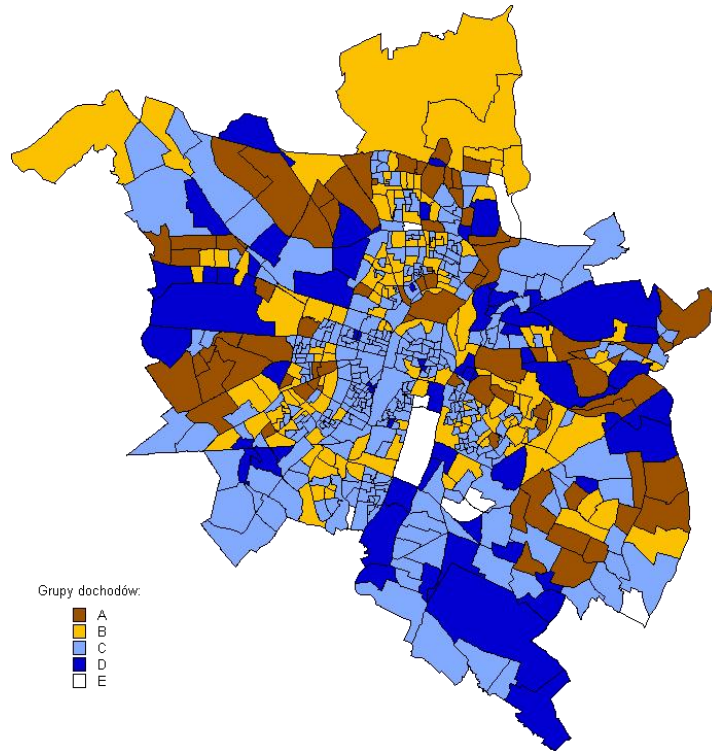

Stan w dniu 01.01.2011 r.

Typologia ekonomiczna

- Opracowanie metodologii wyodrębniania tzw. stref specjalnych w dużych miastach (praca zrealizowana w 2012 r.)

Przeciętne roczne dochody pracowników najemnych – mieszkańców Poznania – w 2006 r. wg rejonów statystycznych

- określenie możliwości statystycznego badania zjawiska suburbanizacji;
- wypracowanie metod pomiaru w oparciu o dane NSP 2011 i zewnętrzne źródła danych

Zamienie pod Warszawą
Źródło: geoportal.gov.pl

Podmiot badań regionalnych

- Zespół jednostek objętych badaniem statystycznym, w zależności od celu i przedmiotu badania:

Ludność (ogółem, wg płci i grup wieku)

Gospodarstwa domowe

Przedsiębiorstwa (ogółem, duże, średnie, małe, wg branży)

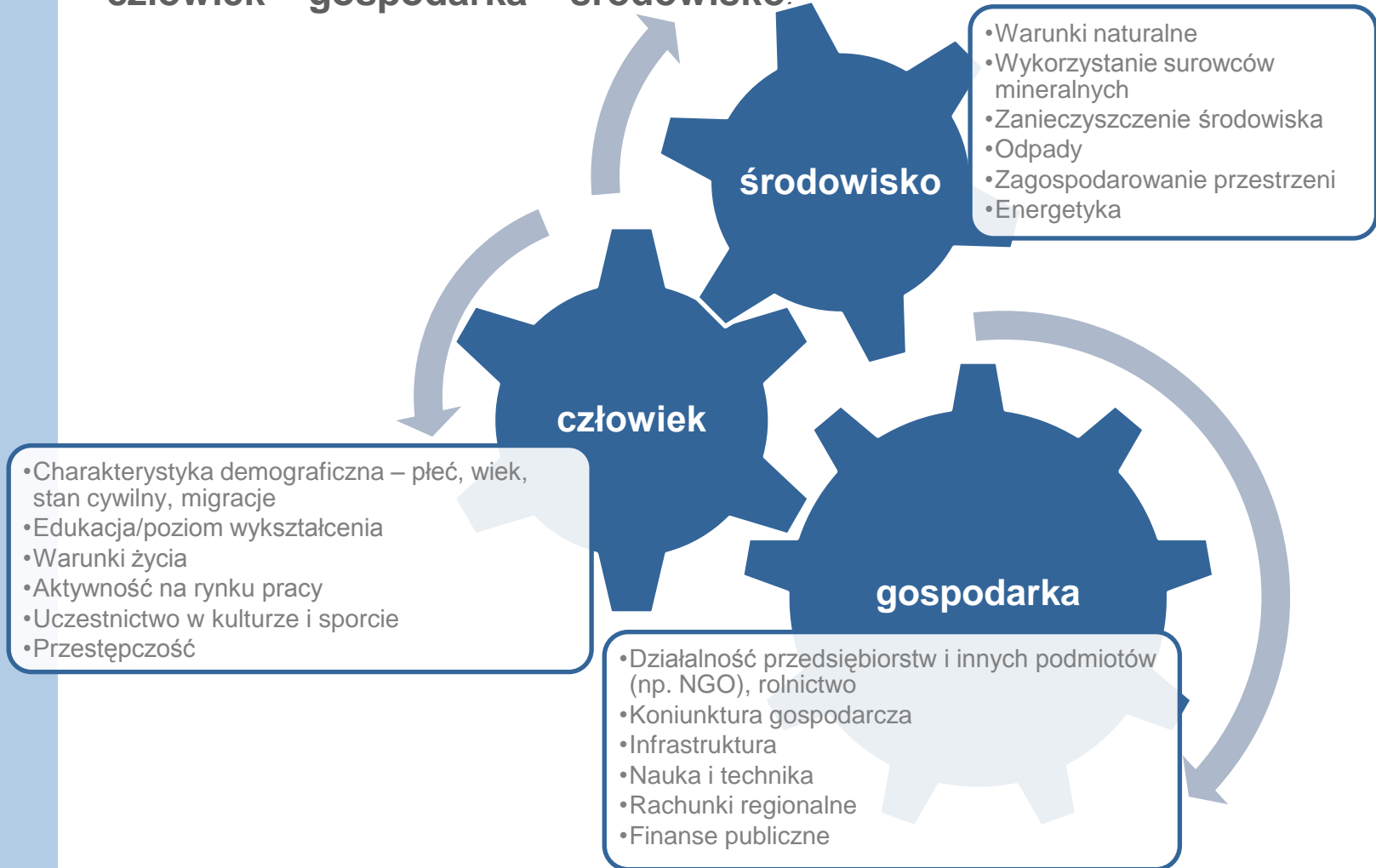
Podmioty „gospodarki społecznej” (np. NGO, biblioteki, instytucje kultury, szkoły)

Jednostki samorządu terytorialnego

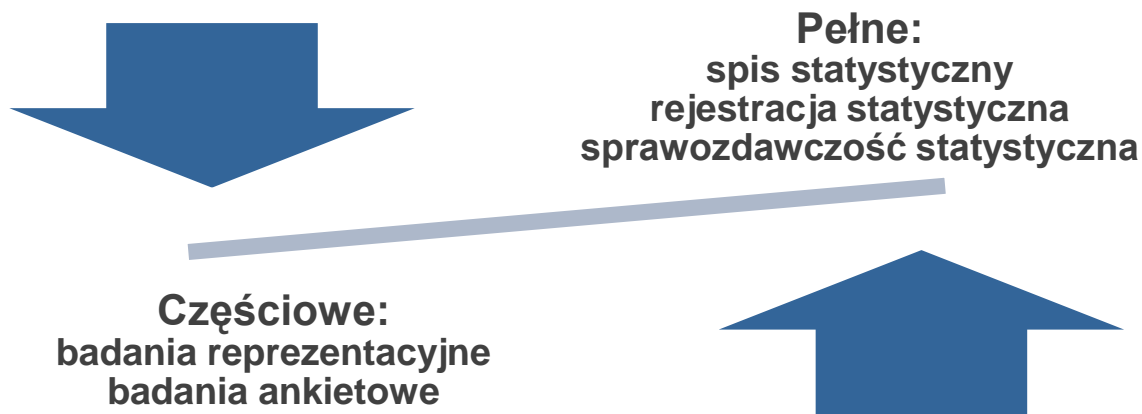
itp.

- Badanie wielu kategorii podmiotów pozwala na uzyskanie pełnego obrazu sytuacji w regionie przy uwzględnieniu otoczenia makroekonomicznego

Zjawiska występujące w regionie dotyczące płaszczyzny człowiek – gospodarka – środowisko.

- Metoda badań statystycznych determinuje dostępność danych na różnych poziomach terytorialnych
- Badania wg liczby jednostek objętych badaniem

- Badania wg częstotliwości ich prowadzenia

Ciągłe
Powtarzalne w cyklu miesięcznym, kwartalnym, rocznym, np. badanie rynku pracy, koniunktury

Okresowe
Powtarzalne w cyklu wieloletnim, np. co 10 lat (spis), co kilka lat (moduły BAEL, dojazdy do pracy)

Doraźne
Podejmowane w szczególnych okolicznościach, np. badanie pilotażowe, skutków powodzi

- Wybór metody a koszty i cel badania

MONITORING – NOWOCZESNE NARZĘDZE ZARZĄDZANIA ROZWOJEM

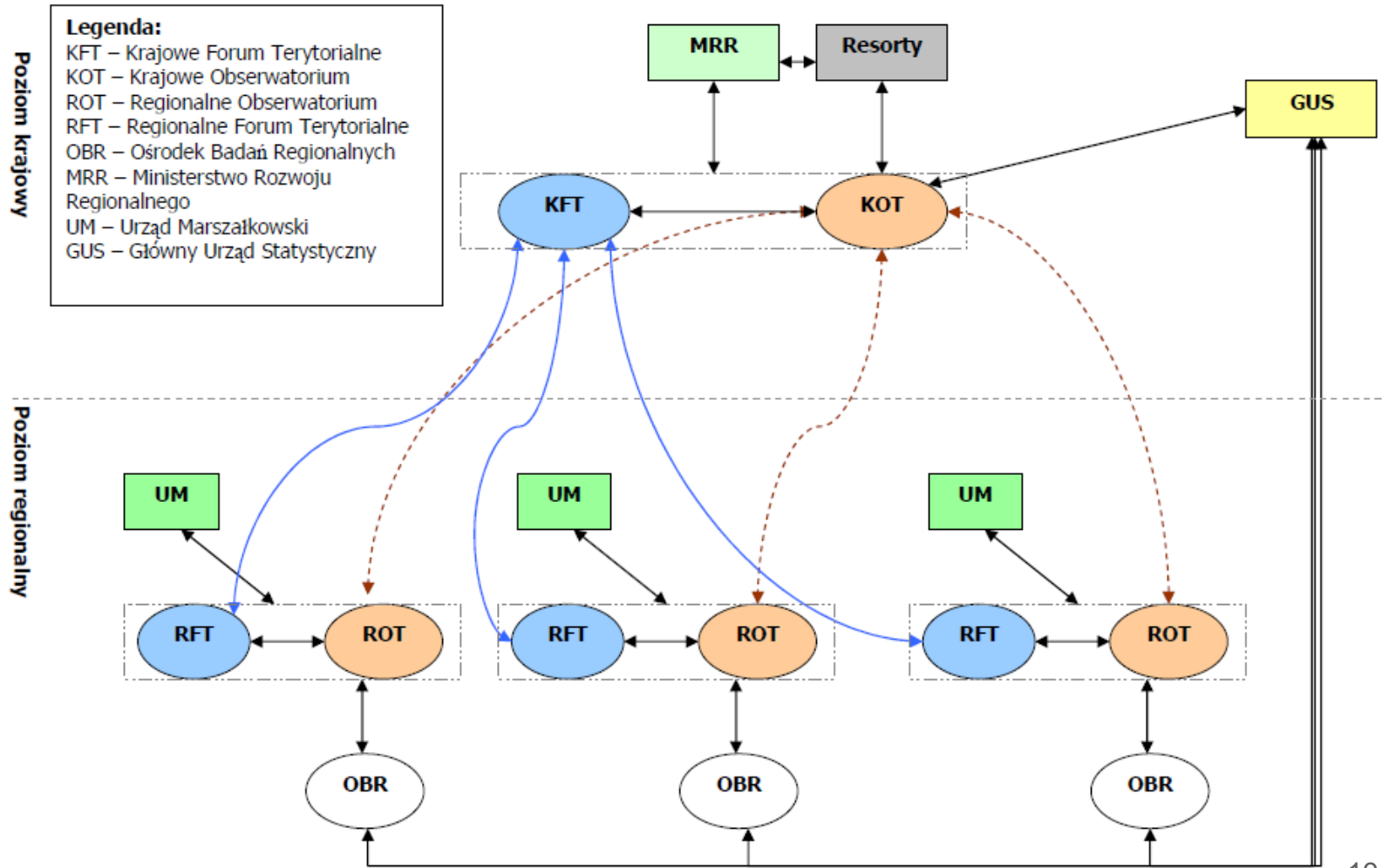
KSRR wprowadza nowe instytucje w systemie realizacji polityki regionalnej pozwalające na umieszczenie realizowanych strategii i polityk w kontekście obiektywnych faktów, danych i ekonomiczno-społecznych teorii naukowych (*evidence based policy*). Należą do nich:

- Obserwatoria rozwoju terytorialnego: regionalne obserwatoria terytorialne (ROT) oraz krajowe obserwatorium terytorialne (KOT),
- Krajowe Forum Terytorialne (KFT),
- Regionalne Fora Terytorialne (RFT).

Obserwatoria rozwoju terytorialnego są głównymi podmiotami systemu monitorowania i wspierania zarządzania polityką rozwoju o wyraźnym wpływie terytorialnym.

Portal opracowany przez Główny Urząd Statystyczny prezentuje zestaw wskaźników kluczowych na potrzeby:

- 1) monitorowania i analizowania trendów i procesów rozwojowych w ich wymiarze terytorialnym,
- 2) programowania nowej perspektywy polityki spójności na lata 2014-2020 w zakresie systemu wskaźników,
- 3) monitorowania realizacji strategii rozwojowych i polityk publicznych.

Oparty głównie o wyniki badań statystyki publicznej zestaw wskaźników jest udostępniony w formie bazodanowej, z możliwością generowania tablic i wizualizacji danych (w formie wykresów i map) wspartej dodatkowymi narzędziami analitycznymi.

Zadanie „Opracowanie systemu wskaźników kluczowych dla monitorowania i programowania polityki rozwoju” wykonano w ramach projektu MRR „Zarządzanie strategiczne rozwojem - poprawa jakości rządzenia w Polsce”

Portal STRATEG [2]

Pokaz / Ukryj

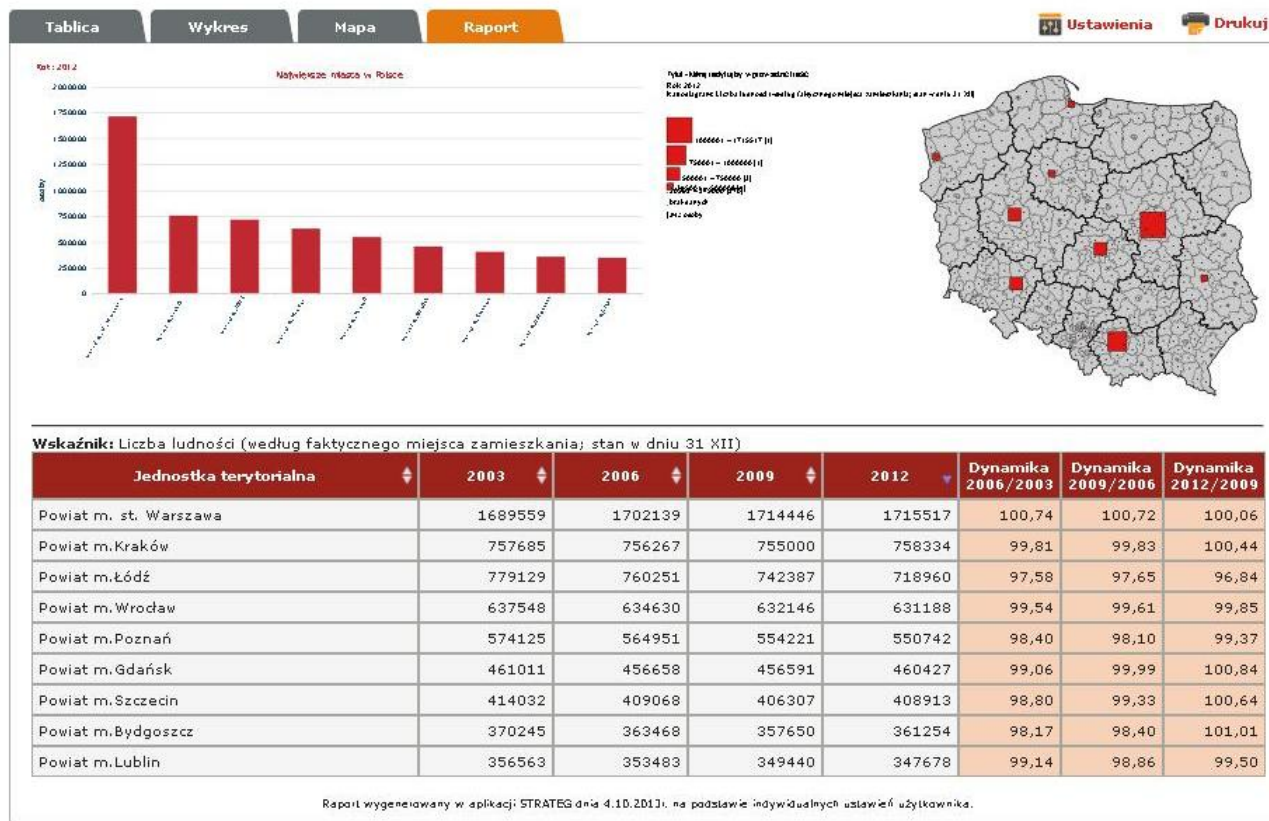

SYSTEM MONITOROWANIA ROZWOJU
strateg.stat.gov.pl

Zmień kontrast: Mapa strony | O systemie | Pomoc | Kontakt

STRONA GŁÓWNA STRATEGIE I PROGRAMY POLITYKA SPÓJNOŚCI OBSZARY TEMATYCZNE PORTRET JST WYSZUKAJ WSKAŹNIK

Strona główna --> Wyszukaj wskaźnik

Monitorowanie polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020

- 15 stycznia 2013 r. Rada Ministrów przyjęła Założenia Umowy Partnerstwa
- MRR we współpracy z GUS prowadzi prace nad:
  - systemem wskaźników na poziomie umowy partnerstwa dla perspektywy finansowej polityki spójności 2014-2020
  - Wspólną Listą Wskaźników Kluczowych 2014 (MRR)
    - w celu zapewnienia równoległego monitoringu finansowego i rzeczowego
- Rola statystyki publicznej:
  - źródło dla części wskaźników, w tym na poziomie umowy partnerstwa
  - podstawowe źródło wskaźników do prowadzenia diagnoz strategicznych, zarówno na poziomie krajowym, jak i lokalnym oraz regionalnym

Monitorowanie polityki rozwoju w nowych wymiarach terytorialnych

- Polityka miejska jako jeden z głównych elementów polityki spójności 2014-2020
- Delimitacje miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (KSRR)
- Delimitacja obszarów problemowych – obszarów: o najniższym dostępie do usług, miast i innych terenów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze, obszarów o najniższym stopniu rozwoju, obszarów przygranicznych, obszarów o najniższej dostępności czasowej (KPZK)

1. Wsparcie przy wyznaczeniu kryteriów delimitacji.
2. Opracowanie zestawów danych dla zdelimitowanych obszarów funkcjonalnych.

KIERUNKI ROZWOJU STATYSTYKI REGIONALNEJ

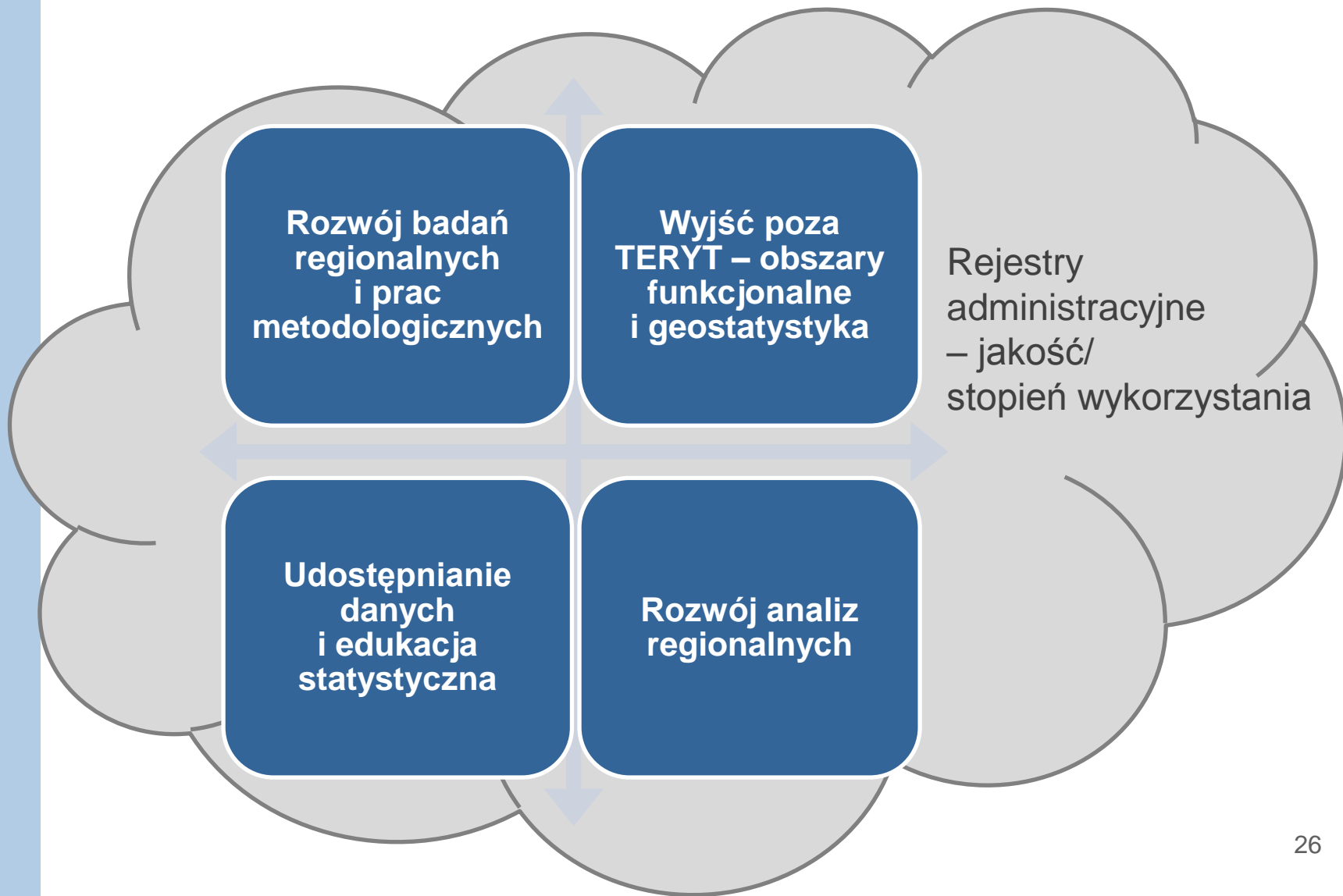
ROZWÓJ STATYSTYKI REGIONALNEJ

PRZESTRZEŃ

Podjęcie administracyjne do regionu	Podjęcie funkcjonalne do regionu
TERYT/NUTS/miejscowości statystyczne	Obszary funkcjonalne miast, w tym obszary intensywnej suburbanizacji/obszary wewnątrzmięskie
Podział miasto/wieś wg TERYT	Podział miasto/wieś wg typologii gmin
Miasta i szersze strefy miejskie Urban Audit	Portal geostatystyczny - informatyczna platforma prezentacji danych oraz wyników analiz geostatystycznych (współrzędne x,y)

PRZYKŁADOWA TEMATYKA BADAŃ

Dojazdy do pracy 2006	Dojazdy do pracy 2011
Koniunktura w województwach	Badanie obszarów transgranicznych – szersze ujęcie
Obrót nieruchomości	Wyniki badań reprezentacyjnych (np. rynek pracy) na poziomie NTS 3-NTS 4
Nauka i technika, innowacyjność	Emisja głównych źródeł zanieczyszczeń powietrza na poziomie NTS 2
Statystyka przepływów (strumieni) – dojazdy do pracy, powiązania funkcjonalne, migracje ²⁵ – możliwości wykorzystania źródeł typu „big data”	

Kierunki rozwoju statystyki regionalnej [2]

Rozszerzanie zakresu dotychczasowych badań (tematycznego i przestrzennego)/nowe badania

Co, kiedy i jak badać?

- Przygotowanie katalogu danych statystycznych, zabezpieczających współczesne wyzwania informacyjne, antycypacyjne projektowanie badań statystycznych
- W kontekście pomiaru rozwoju regionalnego i jakości życia - wzrost znaczenia badań jakościowych
- Podjęcie prac metodologicznych w zakresie poszerzania zasobów informacji na szczeblach regionalnych, w szczególności w ramach prowadzonych przez GUS badań reprezentacyjnych, dla których przyjmowana próba jest zbyt mała i nie pozwala na uzyskanie bardziej szczegółowych informacji
- Rozwój metod statystyki małych obszarów i ich wykorzystanie w praktyce statystycznej dla niższych poziomów agregacji niż obecnie stosowane

Optymalizacja metodologii badań regionalnych pozwala na zaspokojenie wielu (z nieograniczonych) potrzeb w obliczu ograniczoności zasobów

Obszary funkcjonalne i geostatystyka

Jakie regiony i jak badać?

- Prowadzenie badań uwzględniających aspekt faktycznej przestrzeni miast, nie zawsze zamkniętej w jego granicach administracyjnych oraz dotyczących wpływu metropolii na rozwój obszarów sąsiadujących
- Prowadzenie analiz obszarów rynków pracy
- Funkcjonalne podejście do rozwoju obszarów wiejskich
- Zastosowanie gridów w statystyce

Fundamenty statystyki regionalnej pozwalają na elastyczne podejście do przestrzeni

Udostępnianie danych i edukacja statystyczna

Jak stworzyć przystępne ścieżki dostępu do danych statystycznych?

- Bank Danych Lokalnych jako główne źródło regionalnych i lokalnych danych statystycznych – monitorowanie zawartości i funkcjonalności
- Zapobieganie przeciążeniu informacyjnemu – uporządkowanie wiedzy statystycznej w jednym miejscu (portal informacyjny GUS/US)
- Wykorzystanie narzędzi GIS w udostępnianiu danych
- Działania edukacyjne, w tym wyjście poza hermetyczne słownictwo (zdolność do przekazywania wyników badań statystycznych)
- wzmocnienie świadomości decydentów o znaczeniu informacji statystycznej w wykonywaniu codziennych obowiązków

Statystyka publiczna pierwszym krokiem w poszukiwaniu informacji o regionie

Rozwój analiz regionalnych

Jak sprawić by liczby mówiły?

- Weryfikacja zakresu tematycznego analiz (adekwatność do potrzeb szerokiego kręgu użytkowników)
- Dostarczanie rzetelnej i szybkiej informacji analitycznej
- Atrakcyjna szata graficzna publikacji vs. racjonalne gospodarowanie środkami
- Udział w pracach nad tworzeniem i opiniowaniem dokumentów strategicznych

Profesjonalne służby statystyki publicznej stanowią realne wsparcie w procesie przygotowywania dokumentów strategicznych

d.rogalinska@stat.gov.pl

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ